

Spatial analysis of divorce distribution in Iranian provinces using geographic information system

Mohammad Ali Elahi Churan,^a Mohammad Taghi Heidariria^b Hossein khorshidi^c Mahbobe zafarie^d

^a. PhD student of geography and urban planning, Ferdowsi University of Mashhad, Iran. Pragmatics, law department, Payam Noor Nowshahr University, Iran.

^b Department of Geography and Urban Planning, Zanjan University, Zanjan, Iran.

^c. Member of Faculty of Law, Payam Noor University, Tehran, Iran.e. Master's degree in Social Sciences - Sociology at Shushtar Azad University

^d. Graduated from Master of Social Sciences- Sociology, Shushtar Islamic Azad University, Iran.

ARTICLE INFO

Keywords:

Divorce,MoranSpatial Analysis, Nearest Neighbor, Iran. social security, Lisral software, Nowshahr city.

Received:

Received in revised form:

Accepted:

pp.x-xx

ABSTRACT

The issue of divorce in Iran, as one of the serious social harms along with poverty, unemployment, marginalization and addiction, stands out in most of the speeches of officials and analyzes of social pathologists and various specialists in psychological and social issues. To the extent that identifying the situation and designing divorce prevention mechanisms has become one of the main missions of all the country's cultural institutions. Therefore, the aim of the present study is to analyze the spatial distribution of divorce in the provinces of Iran. The statistical population of the research is the statistical yearbook of the population until 2015. The present article is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of method. Spatial analysis in ArcGIS software environment with hot and cold spots, Moran's autocorrelation and nearest neighbor method has been used for data analysis. The results indicate that there is a significant difference in divorce rates in the study area. So, the northwest of the country has cold spots that indicate the low level of divorce in this area, but this situation is different in the eastern part of the country. In fact, the hot spots and hot spots of divorce in the country are formed in this area, and it is indicative of the high incidence of divorce in this area. Therefore, in order to take the necessary measures to reduce the phenomenon of divorce in the province, it seems necessary to plan carefully to reduce the factors.

<http://doi.org/>

Extended Abstract

Introduction

The family has been introduced as a social institution or institution that results from the marriage bond between a man and a woman. classified as individual and personality. Sometimes couples face problems in their marital relations that cause them to have conflicts. A person's general evaluation of the marital relationship and the fulfillment of the personal needs, desires and wishes of the couple determines the level of satisfaction or dissatisfaction with the marital relationship, on the other hand, disagreement is normal in any marital relationship and marital conflicts are one of the common problems of couples. in today's world. Therefore, some call divorce in these circumstances liberatingDivorce means the collapse of the most important institution of socialization in human society. This phenomenon is one of the realities that the family institution in today's world experiences widely, although this does not mean that the family has not faced this phenomenon in the past. But divorce, like all other phenomena in today's world, has changed in nature and is more of an optional choiceTherefore, in Iran, due to the rapid growth of the population during the past decades, there have been consequences such as increased rent living, marginalization, selling body parts, malnutrition, increased begging in the city, child labor, increased hand-selling, and finally divorce and the collapse of foundations. had a family In order to plan and organize the situation of the poor, one must first gain the necessary knowledge of their location and spatial distribution in Iran, and then solve this challenging problem of the provinces with detailed planning so that the complications and negative consequences can be avoided. The phenomenon of poverty at the provincial level, including divorce, was prevented or at least moderated. Usually, in the field of social sciences, the number of cases of marriage and divorce and their causes and results are investigated, but in geographical discussions, the location of damage in the provinces of the country and its contexts is emphasized, so the purpose of this research is to investigate the geographical distribution. Divorce is in the provinces of Iran. Therefore, it is tried to investigate the distribution of divorce at the level of the provinces so that the country's administration and social institutions and charitable organizations can help the target groups with precision and proper planning

and take effective steps to reduce the social damage of divorce.

Results and discussion

According to the above table, the lowest divorce rate belongs to Sistan and Baluchistan, Semnan, Chahar Mahal and Bakhtiari provinces, and on the other hand, the highest divorce rate belongs to Tehran, Razavi Khorasan and North Khorasan provinces. Graphical statistical models based on mean center test and standard deviation ellipse have been used. The average center specifies the central location as the average basis of all social damage locations. The standard deviation ellipse, using the standard deviation of the distance of each divorce to the center of the average, determines its dispersion, direction and position. The average divorce occurred in Isfahan province. The ellipse of the standard deviation of the total divorce under investigation has a lot of accumulation, this shows that the divorce complex is in the direction of southeast to northwest so that, with a probability of 99%, 70% of the divorce area is 6.368836 and its width is 3.679121 and It is 117.871257 with rotation.

Conclusion

The results indicated that the majority of divorce spots in the east are in Razavi, South and North Khorasan provinces and that is due to the size of the provinces and population. Also, most of the cold spots are in the northwestern provinces. The results of the current research have differences and similarities with these researches as follows; Hataminejad et al.'s research in 2014 showed that the highest number of divorces in the 1990 census was related to Tehran, Alborz and Razavi Khorasan provinces. Therefore, there is a significant difference between the divorce rates between different provinces of the country, and the results of the correlation test show the relationship between urbanization and divorce. which is in line with the research findings. The research of Nikpour and Hassan Alizadeh in 2017 showed that 54.9% of the area and 54% of the population of Qaimshahr city are poor and very poor. Also, 1.14% of the total population, 0.64% of the male population and 1.63% of the female population are in a state of singleness due to divorce. The population of divorced women is 2.5 times that of divorced men, who are mostly concentrated in the center and northeast of the city. which has a different relationship with the research findings. The research of Nikpour and Hassan Alizadeh in

2019 showed that the concentration of married people in the northern regions is much higher than in the southern regions of the country, but the concentration of never married people in the southern half of the country, especially in the southeast, southwest and west of the country, is has more and has formed a stronger spatial cluster. Also, the concentration of single people due to death in the North-West, North-East, Central and West regions and the concentration of single people due to divorce in the North and North-East of the country has been higher than in other regions of the country. In total, 63.8% of the country's population aged 10 years and older have a spouse (married), 1.4% are without a spouse due to death (widow), 1.7% are without a spouse due to divorce (divorced), and 30.3% are never married. They are not married. which is in line with the research findings. The research of Sahami and Asgari in 1400 showed that despite the announcement of many researches that consider emotional intimacy as a core concept that appears in distorted intimacy in women on the threshold of divorce; In this study, it was found that emotional intimacy is the core concept of the paradigmatic model and its distortion is influenced by the distortion of communicative intimacy (intimacy in speech, sincere attention) and psychological intimacy (intellectual intimacy, personality intimacy, virtual virtual intimacy). Is. The underlying and intervening categories in the distortion of intimacy in women on the verge of divorce are: spiritual intimacy, social intimacy (recreational intimacy, intimacy in social behavior), mental intimacy, temporal intimacy, and sexual intimacy. Expected consequences in women's understanding of establishing intimate relationships, achieving marital stability, satisfying needs, peace in common life, trying to strengthen intimacy, creating love and affection for spouse, adherence to principles and values, and strengthening commitment to spouse. which is different from the research findings. Ebrahimi et al.'s research in 1400 showed that three categories of factors play a role as the basis of consensual divorce, namely individual, interpersonal and trans-individual, in such a way that in individual dimensions, the factors of personality and psychological characteristics (mental illnesses, eye and eye problems, Beating, lying, suspicion and cynicism, betrayal, moral and behavioral violence, lack of patience and forgiveness, positive image of the consequences of divorce, source of control and resilience, couple's idealism), addiction, sexual relations, religious beliefs, education; In the interpersonal

dimensions, respectively, the factor of weakness in communication skills, family factors, the involvement of those around you, relationships before marriage, and in the trans-individual dimensions, respectively, the factors related to culture (acquaintance and familiarity, lack of proper training before marriage, cultural and class difference, forced marriage, polygamy, economic factors (unemployment, low income, unstable employment, earning income from wrong ways, lack of housing and debt), satellite and virtual networks, social factors (social base, lack of social skills, The negative attitude of the society towards women's housework and emotional and emotional relationships with the opposite sex) and lifestyle (industrialization and urbanization) were effective. which has a conflicting relationship with the findings of the research. Inayatzadeh's research in 2012 showed that the phenomenological hermeneutic method was used in this study, and the number of participants included nineteen divorced Kurdish women living in Saqez city using purposive sampling. In this study, the theories of Kaslow and Meziro were used as a framework for organizing the obtained data, and the themes of the divorce process, the consequences of divorce, self-perception, personal feelings, behavioral reactions, and the perception of divorce were revealed from individual interviews. which has a conflicting relationship with the research findings. Poya Far and Taj Bakhshi's 1400 dynamic research showed that the findings of the meta-analysis research show that cultural and religious differences have a direct relationship with the tendency to divorce. The average effect size in this hypothesis was 0.321. Also, the level of education has shown a direct effect on the tendency to divorce with an average effect size of 0.317. On the other hand, religiosity with an average effect size of -0.220 and the presence (number) of children with an average effect size of -0.352 have shown an inverse effect on the tendency to divorce. This is despite the fact that economic problems or variables have not shown any significant direct relationship with the tendency to divorce. In the upper classes of the society, the better economic situation has increased the tendency to divorce. Therefore, it can be said that in the upper and middle classes, the main issue is not economy and livelihood, but cultural factors related to changes in society's values and attitudes, including in the field of marriage, giving priority to the family and having a negative perception of divorce. which is in conflict with the research findings. Akhoi Samrin's research in 2016 showed that the lack of love and

intimacy is the central category of Al It is like the research findings. The category of not being ready for marriage and not going through the marriage process correctly is one of the causal conditions for collapsing marriages; Cultural issues and economic issues were placed under the intervening conditions and categories such as addiction, inappropriate current family structure, lack of marital compatibility, sexual factors and problems, inappropriate relationship with the main families, family history and personality problems were among the background factors effective in divorce. . The results showed that the use of ineffective communication and emotional strategies led to consequences such as feeling tired, lonely, hopeless, and feeling hatred for one's spouse and finally the desire for divorce. which is in conflict with the research findings. The main limitation of the research is the non-cooperation of the country's civil registration organizations, the General Justice and other related organizations and not providing information about divorce, constant problems in the geographic information system software (Crack). As a result, the hot spots and centers of divorce in the country have been formed in this region of the northeast and east of the country, and it is indicative of the high incidence of divorce in this region. Therefore, in order to take the necessary measures to reduce the phenomenon of divorce in the province, it seems necessary to plan carefully to reduce the factors.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

تحلیل فضایی پراکنش طلاق در استان های ایران با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی

محمدعلی الهی چورن - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران. و کارشناسی رشته حقوق دانشگاه پیام نور شهر ایران.

محمد تقی حیدری^۱ - گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه زنجان، زنجان، ایران.

حسین خورشیدی^۲ - عضو هیئت علمی گروه حقوق دانشگاه پیام نور تهران ایران.

محبوبه ظفری - دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم اجتماعی - جامعه شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی شوشتار، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

طلاق، تحلیل فضایی
موران، نزدیک ترین
همسایه، ایران

تاریخ دریافت:

۱۴۰۰/۰۱/۰۵

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۰۳/۱۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۵/۰۵

صفحه: ۱-۲۷

استناد:

<http://doi.org/10.22059/JURBANGEO.2022.333648.1610>

مقدمه

خانواده را موسسه یا نهاد اجتماعی معرفی کرده اند که ناشی از پیوند زناشویی زن و مرد است. طلاق که آثار منفی آن بر همگان آشکار است، در پی عوامل مختلفی رخ می دهد که می توان آن را به عوامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، فردی و شخصیتی دسته بندی کرد (مومنی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۹). گاهی زوجین در روابط زناشویی با مشکلاتی روبرو می شوند که آن ها را دچار تعارض می کند. ارزیابی کلی فرد از رابطه زناشویی وضعیت برآورده شدن نیازها، خواسته ها و آرزوهای شخصی زوجین، میزان رضایت و یا نارضایتی از رابطه زناشویی را تعیین می کند از طرفی عدم توافق در هر رابطه ی زناشویی طبیعی است و تعارضات زناشویی یکی از مشکلات شایع زوجین در دنیای امروز است. بنابراین بعضی طلاق را در این شرایط رهایی بخش می خوانند (نیازی، ۱۳۹۹: ۸۵). امروزه جامعه انسانی شاهد افزایش روزافزون میزان طلاق در جامعه است که به مقدار زیادی هم زمان با حضور مدرنیته در بیشتر جوامع از میزان قبح آن کاسته شده و به عنوان یک راه حل اجتماعی پذیرفته شده برای ازدواج هایی است که با موقوفیت قرین نیست و در بسیاری از کشورها احساسات عمومی، تغییر و تحول قوانین را به نفع انجام طلاق تحمل کرده است(بنی هاشمی، ۱۳۹۷: ۱۸۲). طلاق به معنای فروپاشی مهم ترین نهاد جامعه پذیری در جامعه انسانی است. این پدیده از جمله واقعیت هایی است که نهاد خانواده در دنیای امروز، به طور گسترده ای آن را تجربه می کند، البته این بدان معنا نیست که خانواده در گذشته با این پدیده مواجه نبوده است. ولیکن طلاق نیز مانند تمام پدیده های دیگر در دنیای امروز تغییر ماهیت یافته است و بیشتر یک گزینش اختیاری است(حسینی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۰). لذا طلاق یکی از مسائل اجتماعی است که از ساختار جامعه متأثر است. منشأ اصلی تغییر و تحول در نظام اجتماعی، یعنی شهرنشینی و صنعتی شدن باعث افزایش تسهیلات زندگی، ارتقا سواد و آموزش، بهبود امکانات زندگی، کاهش مرگ و میر اطفال، افزایش طول عمر و همزمان با آن تغییر ذهنی و ایدئولوژیکی، نهاد خانواده را نیز مانند سایر نهادها تحت تأثیر قرار داده است(حاتمی نژاد و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۵).

مسئله طلاق در ایران، به مثابه یکی از آسیب های اجتماعی جدی در کنار فقر، بیکاری، حاشیه نشینی و اعتیاد، در اغلب سخنرانی های مسئولان و تحلیل های آسیب شناسان اجتماعی و متخصصان مختلف مسائل روانی و اجتماعی خودنمایی می کند. تا جایی که شناسایی وضعیت و طراحی ساز و کارهای بازدارندگی از طلاق، به یکی از مأموریت های اصلی همه نهادهای فرهنگی کشور تبدیل شده است. در بند ۱۳ سیاست های کلی خانواده که در شهریور ۱۳۹۵ از طرف رهبری ابلاغ شد، به پیشگیری از آسیب های اجتماعی و عوامل تزلزل نهاد خانواده به ویژه موضوع طلاق و جبران آسیب های ناشی از آن با شناسایی مستمر عوامل طلاق و فروپاشی خانواده و فرهنگ سازی کراحت طلاق» اشاره شده است. نمایندگان مجلس در جریان بررسی لایحه برنامه ششم توسعه، سازمان بهزیستی را مکلف کردند که با زمینه سازی لازم از طریق مرکز فوریت های اجتماعی و مدد کاری و مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی و گسترش دادن خدمات با کمک نهادهای مردمی، از بحران های خانوادگی و وقوع طلاق پیشگیری کند و نرخ طلاق را تا ۵ سال آینده به ۲۰ درصد کاهش دهد(جوادی یگانه و علمدار، ۱۳۹۹: ۱۵۴). بر اساس آمار سازمان ثبت احوال کشور، در سال ۹۴۰۳۹، ۱۳۸۵ واقعه طلاق ثبت شده است. این آمار در سال ۱۳۹۰، افزایش زیادی داشته و به ۱۴۳۸۴۱ واقعه می رسد. در سال ۱۳۹۲ همچنان این افزایش سیر صعودی داشته و تعداد طلاق به ۱۵۵۳۶۹ واقعه می رسد. بر اساس آمار این سازمان در سال ۱۳۹۰ در هر ساعت به طور متوسط ۱۰۰ واقعه ازدواج و ۱۶ واقعه طلاق ثبت شده است. این در حالی است که در سال ۱۳۹۳ در هر ساعت ۸۳ مورد ازدواج و ۱۹ طلاق ثبت شده است. طبق آمار سال ۱۳۹۶، میزان طلاق نسبت به سال ۹۵ ۱/۵ درصد افزایش داشته و به میزان ۹۲۲، ۱۷۶ رسیده است. بنابراین آمار نشان از سرعت افزایش آن است (ایمان زاده و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۶).

برای برنامه ریزی و سرو سامان دادن به وضعیت فقیران، ابتدا باید از موقعیت و پراکنش فضایی آنان در ایران آگاهی لازم را به دست آورد و سپس با برنامه ریزی دقیق به حل این معضل چالش برانگیز پرداخت تا بتوان از عوارض و پیامدهای منفی گسترش پدیده فقر در سطح استان ها از جمله طلاق جلوگیری کرد و یا حداقل آن را تغییر داد.

معمولاً در حوزه علوم اجتماعی تعداد موارد ازدواج و طلاق و علل و نتایج آن بررسی می‌گردد، اما در مباحث جغرافیایی، مکان وقوع آسیب‌ها در استان‌های کشور و زمینه‌های آن مورد تأکید قرار می‌گیرد. لذا هدف این پژوهش، بررسی پراکندگی جغرافیایی طلاق در استان‌های ایران است. بنابراین سعی می‌گردد پراکنش طلاق در سطح استان‌ها مورد بررسی قرار گیرد تا مدیریت کشور و نهادهای اجتماعی و سازمان‌های خیریه بتوانند با دقت و برنامه‌ریزی مناسب، گروه‌های هدف را یاری نموده و در جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی طلاق گام‌های موثری بردارند.

با توجه به اهمیت پژوهش در این زمینه مطالعات متعددی صورت گرفته است که به شرح زیر می‌باشد؛
چاکی در سال ۱۳۹۲ در تحقیقی تحت عنوان مطالعه بین نسلی رابطه نگرش به طلاق و کارکردهای خانواده در زنان شهر تهران به این نتیجه رسیده است که ارزش‌های مرتبط با نقش‌های خانوادگی و کارکردهای خانواده دست خوش تغییر شده است؛ به این معنا که بین دیدگاه دو نسل، در ارتباط با کارکردهای اساسی خانواده، شکاف عمیقی وجود دارد. همچنین تلقی نسل جوان از طلاق، متفاوت از نسل گذشته است، به طوری که از نظر درصد جالب توجهی از بانوان نسل جوان، طلاق امری مذموم و ناپسند به شمار نمی‌آید.

فیروز جائیان در سال ۱۳۹۵ در تحقیقی تحت عنوان تحلیل جامعه شناختی طلاق عاطفی در میان زوجین شهر نوشهر به این نتیجه رسیده است که طلاق عاطفی با متغیرهایی چون عدم همفرکری مشترک، عدم همگامی مشترک، عدم همبختی مشترک و عدم همدلی مشترک رابطه‌ای معنادار دارد. همچنین با توجه به مدل ساختاری ارائه شده همه این متغیرها ۵۷ درصد از تغییرات متغیر واپسخواسته (طلاق عاطفی) را تبیین کرده‌اند.

زاراعان در سال ۱۳۹۶ در تحقیقی تحت عنوان فراتحلیل عوامل مؤثر بر طلاق (مروی بر مطالعات ثبت شده در دهه اخیر) به این نتیجه رسیده است که بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی در ارتباط با مقوله طلاق بیشترین اهمیت را داشته است و از بین عوامل اجتماعی مورد بررسی ضعف زوجین در میزان کیفیت روابط اجتماعی با ۴۰۵۱۷، و متغیر مشارکت اجتماعی با ۴۰۵۷۸، بیشترین نقش را در ناپایداری زندگی زناشویی ایها می‌کنند.

حسنی و همکاران در سال ۱۳۹۳ در تحقیقی تحت عنوان پیامدهای طلاق برای زنان مطلقه‌ی شهر مشهد (یک پژوهش کیفی) به این نتیجه رسیده اند که علی‌رغم مشکلات فراوانی که طلاق برای زنان به دنبال دارد پیامدهای مثبتی نیز برای آنان به همراه دارد. هرچند که هنوز هم تمامی زنان نیاز به حمایت را احساس می‌کنند و از تنهایی در زندگی به شدت ناراحتند. تعداد زیادی از زنان با وجود مشکلات بسیاری که در زندگی قبلی داشته اند اما هم چنان تمایل به ازدواج مجدد دارند و این امر نشان دهنده پاییندی زنان به خانواده و ارزشمند دانستن خانواده برای آنان است. زنانی که به علت دارا بودن حضانت فرزند امکان ازدواج برایشان فراهم نیست، با وقف خود برای فرزندانشان سعی می‌کنند از برچسب خوردن در جامعه رهایی یابند.

احمدی خوبی و همکاران در سال ۱۳۹۷ در تحقیقی تحت عنوان تدوین بسته آموزشی پیشگیری از طلاق و تعیین اثربخشی آن بر صمیمیت و کیفیت ارتباط زوجین به این نتیجه رسیده است که تدوین بسته آموزشی پیشگیری از طلاق و تعیین اثربخشی آن بر صمیمیت و کیفیت ارتباط زوجین می‌شود.

بهادری و همکاران در سال ۱۴۰۰ در تحقیقی تحت عنوان ارتباط فضای مجازی و طلاق عاطفی همسران به این نتیجه رسیده است که نتایج پژوهش نشان داده است که، ۹۶ درصد از همسران از فضای مجازی استفاده می‌کنند و میزان طلاق عاطفی در حد متوسط است. همچنین نتایج نشان داده است که بین استفاده از فضای مجازی و طلاق عاطفی همسران (۱۱۹/۰)، بین فضای مجازی و صمیمیت همسران (۳۲۷/۰)، و بین فضای مجازی و رضایت جنسی زوجین همسران (۱۷۸/۰) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در حالی که بین استفاده از فضای مجازی و تعهد همسران رابطه معناداری مشاهده نشده است. همچنین بین نوع عضویت در فضای مجازی و طلاق عاطفی، و نوع سرگرمی و استفاده از فضای مجازی و طلاق عاطفی همسران رابطه معکوس و معناداری وجود دارد.

روی (۲۰۱۱)، در مطالعه‌ای با عنوان «نرخ بیکاری و طلاق» به بررسی اینکه آیا تغییرات بیکاری بر احتمال طلاق زوج‌های متأهل تأثیری دارد یا خیر، می‌پردازد. این مطالعه در کشور استرالیا انجام شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تغییرات میزان بیکاری بر جایی افراد متأهل تأثیرگذار است. بیکاری، بروزراست و از دست دادن کار به صورت واقعی و بالقوه بر افراد مؤثر است. بیکاری زیاد بین زن‌ها بر جایی زوج‌های متأهل تأثیر چشمگیری ندارد.

هلستین و موریل (۲۰۱۱)، در مقاله‌ای با عنوان «رکود، رونق و طلاق» با انجام یک تحلیل تجزیی به بررسی رابطه بین نرخ بیکاری ایالتی و نرخ طلاق ایالتی با استفاده از داده‌های آماری اساسی طلاق در آمریکا پرداخته‌اند. طبق نتایج این مطالعه، یک رابطه منفی قوی و مهم بین نرخ‌های طلاق و بیکاری وجود دارد که یک درصد افزایش در نرخ بیکاری طی دوره زمانی نمونه، با تقریباً یک درصد کاهش در نرخ طلاق در همان زمان مرتبط است.

(سونگ، ۲۰۱۹) در تحقیقی اثرات طلاق در تحصیلات فرزندان به این نتیجه رسیده است که طلاق والدین میزان تحصیلات کودکان را کاهش نمی‌دهد. (اونوفریو، ۲۰۲۰^۱) در تحقیقی تحت عنوان بررسی اثرات طلاق والدین و سلامتی روانی فرزندان به این نتیجه رسیده است که تعداد زیادی از کودکان در سراسر جهان به دلیل طلاق پیامدهای فرزندآوری/زندگی مشترک غیر زناشویی بی ثباتی خانواده را تجربه می‌کنند. (مولینا، ۲۰۰۰^۲) در تحقیقی تحت عنوان بررسی عوامل موثر بر طلاق به این نتیجه رسیده است که مشکلات اقتصادی، حمایت اجتماعی، میزان دین داری، تضاد خانوادگی رابطه معنا داری با گرایش اعتیاد دارد. (ویکراما، ۲۰۰۶^۳) در تحقیقی تحت عنوان شرایط مالی و سلامت فیزیکی زنان مطلقه به این نتیجه رسیده است که این افراد سطح بالایی از فشار مالی را تجربه می‌کنند و همچنین میزان بالاتری از ضعف خود ارزیابی سلامتی را نشان می‌دهند. (بومن، ۲۰۰۷^۴) در تحقیقی با عنوان بررسی اقتصادی زنان مطلقه به این نتیجه رسیده است که درصد بالایی از زنان مطلقه از قشر کم درآمد جامعه هستند. با عنایت به مرور نتایج ادبیات موضوع، اهمیت بررسی این موضوع در دو محور عمدۀ خلاصه می‌شود، ارزش نظری و ارزش عملی. ویژگی نظری این مطالعه، کمک به پیشرفت تخصصی و افودن بر ادبیات علمی موضوع طلاق است؛ زیرا تاکنون در زمینه طلاق تحلیل فضایی در استان‌های کشور انجام به صورت محدود انجام گرفته است. ارزش عملی پژوهش نیز به نوبه خود در تغییر، بهبود و اصلاح روش‌ها و الگوهای مواجهه با طلاق و رویداد‌های مناسب با آن می‌باشد.

مفاهیم، دیدگاه‌ها و مبانی نظری

ازدواج و پیوند زناشویی یک موهبت الهی و یک پیوند ملکوتی و مقدس است که از طریق آن خانواده شکل می‌گیرد. خانواده نهادی است که شدت، عمق، گستردنگی روابط و تعاملات در آن از هر جای دیگری بهتر است. همه مردم خانواده را نهادی پر از صمیمیت، دوستی و امن که آسایش اعضا را تامین می‌کند، تصور می‌کنند(نحوی و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۲). طلاق فروپاشی فردی، خانوادگی و اجتماعی را در پی دارد و برای زنان نسبت به مردان تأثیرات منفی بیشتری دارد. کارشناسان بر این باورند که فرایند طلاق در بیشتر مواقع این سیر را طی می‌کند: اختلافات جزئی، تکرار اختلافات جزئی و جدی شدن آنها، جدایی یا بی میلی یکی از زوجین به طرف مقابل، قهرهای طولانی و تکرار آن، خستگی زوجین از قهرها و درگیری (کریمی و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۴). در مورد علل سست شدن بینان‌های خانواده و پیدایش ناسازگاری و طلاق، هر یک از محققان و صاحب نظران با نظری خاص به آن پرداخته‌اند. برووس کوئن چشم داشت‌های غیر واقع بینانه زوج‌ها از خوشبختی و از بین رفتن قبح طلاق، کاسته شدن از عشق اولیه، لوپس کوزره به نقل از تورشتاین وبلن

¹ . Song

² . Onofrio

³ . Molina

⁴ . Wickrama

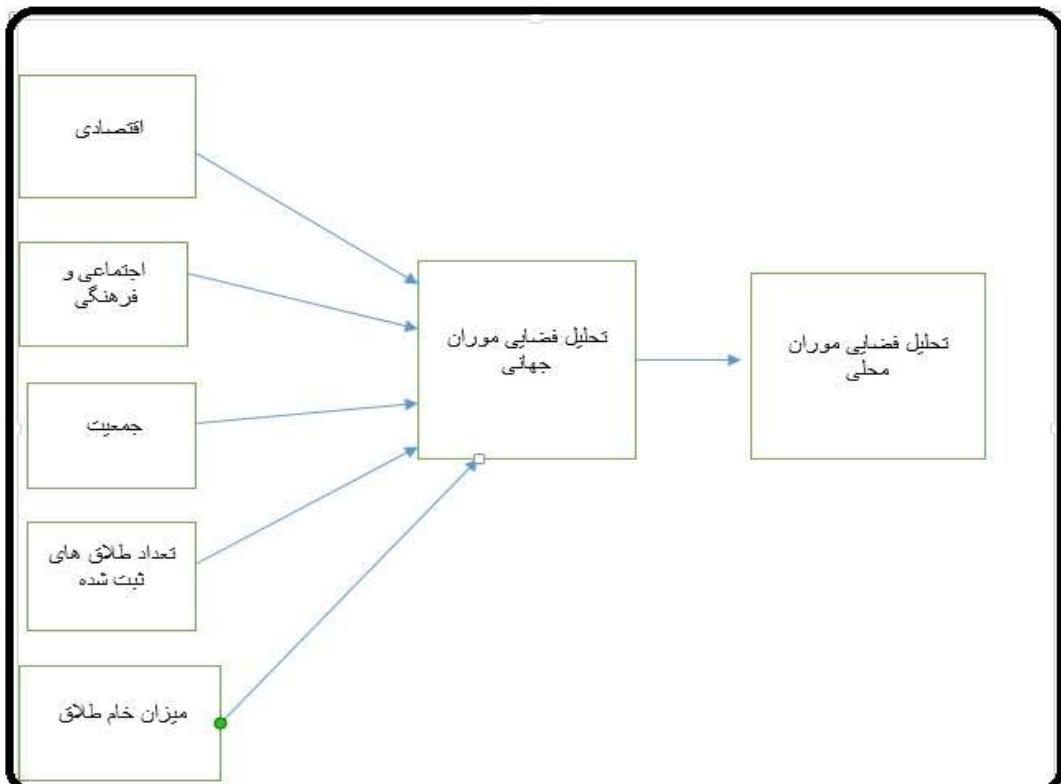
⁵ . Bowman

گذار جامعه از یک سامان نو ایجاد درگیری های اجتماعی، هایدی روزن باوم "ساختار ازدواج و خانواده و نقش مسائل اقتصادی در بی اطلاعی، تفاوت در شناخت و آگاهی از وظایف نقش ها، توقعات بیان نشده، افکار خودانگیخته و خاموش، کاهش وابستگی عاطفی زن و شوهر به یکدیگر، تنصب و اهمیت دادن به خواسته های خود، تأثیر مسائل اقتصادی و بدینی و ذهن خوانی غلط را عوامل ناسازگاری و طلاق می دانند (طاهری پنجاری و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۴۸).

هلشتاین و موریل (۲۰۱۱) درباره تأثیر عوامل اقتصادی بر مطلوبیت انتظاری طلاق معتقدند که تأثیر عوامل اقتصادی بر طلاق را می توان به دو صورت بیان کرد: عوامل اقتصادی از یک سو می تواند ارزش فعلی تنزیل یافته ازدواج را نسبت به طلاق برای زوجین به یک میزان کاهش یا افزایش دهد؛ برای مثال، اگر رکود با رونق اقتصادی به افزایش درگیری ها و فشار روانی زناشویی منجر شود، ارزش نسبی ازدواج برای تمامی زوجین کاهش خواهد یافت و این کاهش برای برخی زوجین به اندازه ای است که می تواند منجر به طلاق شود. از طرفی دیگر رونق اقتصادی ممکن است به طور موقت فرصت های بازار کار را برای زنان افزایش دهد و این موضوع باعث افزایش ارزش طلاق برای زنان شده و میزان طلاق افزایش یابد(بنی هاشمی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۸۴). از نظر وايزمن " طلاق فرآیندی است با تجربه به بحران عاطفی هر دو زوج شروع می شود و یا سعی در حل تعارضات زناشویی، از طریق جدایی، با ورود به موقعیتی جدید با نقش ها و سبک زندگی متفاوت خاتمه می یابد (کلانتری و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۱۳)

تحلیل فضایی

تحلیل فضایی نگرش اصلی جغرافیاست که بعد از جنگ جهانی دوم در پی تمایل جغرافیدانان به استخراج و کشف نظریه ها و قوانین جهانی به همراه جغرافیای کمی ایجاد شد. اینتا در جغرافیای انسانی استفاده گردید و سپس به جغرافیای طبیعی هم گسترش یافت، هدف تحلیل فضایی توصیف و استدلال پراکندگی ها به منظور تولید و آزمون نظریه های پراکندگی هاست در پی ایجاد سیستم اطلاعات جغرافیایی در دهه ۱۹۸۰ تحول و بسط تحلیل فضایی چند برابر شد و سیستم اطلاعات جغرافیایی محیط عملیاتی و اجرایی تحلیل فضایی را فراهم آورد. اگرچه جغرافیای انسانی در دهه های ۱۹۷۰ به دلیل کمی بودن از این نگرش فاصله گرفت، اکنون همه های رشته های جغرافیا به نوعی با این دیدگاه به ویژه در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی کار می کنند. چنین روندی به تدریج به استفاده ی همزمان روش های کمی و کیفی در جغرافیا انجامید که به اصطلاح به آن روش آمیخته گفته می شود، تحلیل فضایی جغرافیا را از یک علم معلومات عمومی به علم استخراج دانش علمی و کاربردی تبدیل کرد. اکنون بیشتر مسائل فضایی انسان را تحلیل فضایی پاسخ گوست(علیجانی، ۱۳۹۴: ۳). از این رو امروزه پنهانه بندی در مناطق جغرافیایی به ابزار تحقیقاتی ضروری در مدیریت کشوری تبدیل شده است(سرگزی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۰).

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

نظریات حاکم بر تحقیق

بر اساس نظریه مبادله، افراد هنگامی وارد رابطه می شوند که بتوانند ضمن به حداقل رساندن هزینه ها، منافع خود را به حداقل برسانند. افراد در ارتباط هایی شرکت می کنند که امید به پاداش و منافعی داشته باشند و از تعاملاتی که احتمال بروز درد و رنج داشته باشد، دوری می کنند. حداقل انتظار افراد از یک رابطه این است که میزان رنج آوری و منافع حاصل از آن مساوی باشد. شواهدی وجود دارد که پایداری یک رابطه با سطح کلی پاداش های موجود مرتبط است. این نظریه اشاره به این مطلب دارد که هر کس منابع شخصی مانند پول، دانش، استعداد، عاطفه و دارد، برای پاداش مناسب دیگران از این منابع استفاده می کند. چنین منابعی می توانند منابع قدرت در تصمیم گیری زوجین باشد. نظریه ای مبادله ای اجتماعی می تواند برای کمک به زوجین در موقعیت های متعارض، بسیار استفاده شود. همچنین بیشتر درمان گرهای موفق زناشویی به حدکثرسازی جنبه های پاداش دهنده ای روابط و به حداقل رساندن موانع تأکید می کنند(عبداللهی، ۱۳۹۹: ۱۴۷).

نظریه همسان همسری: بر اساس نظریه همسان همسری، انسان ها در ازدواج در پی فردی هستند که صفات و ویژگی های همسان داشته باشند، چون پیش فرض شان این است که هر چه تجارب و دستاوردهایشان به هم نزدیک تر باشد، آسان تر می توانند اندیشه ها، احساسات و جهان بینی همدیگر را دریابند. از سوی دیگر، توجه به اهمیت و جایگاه خانواده در جامعه و افزایش آمار طلاق و خشونت های خانگی و ناسازگاری بین زوجین ضرورت بررسی عوامل مؤثر بر رضایت مندی زناشویی را آشکار می سازد، رضایت مندی از زندگی زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان ها تأثیر می گذارد. ازدواج با هر هدفی که انجام شده باشد، رضایت از آن و رضایت از زندگی زناشویی در کیفیت و دوام و بقای آن اثر انکار ناپذیری دارد، هنگامی که زن و شوهر از ازدواج خود رضایت داشته باشند. خانواده از استحکام خوبی برخوردار می شود.(آزادیان و فتحی، ۱۳۹۵: ۸۸).

نظریه شبکه: یکی از چهره‌های مشهور نظریه شبکه، الیزابیث بات است. وی درجه تفکیک نقش‌های زن و شوهر را با میزان تراکم شبکه‌ای که زوجین در بیرون از خانه برای خود حفظ می‌کنند، همبسته می‌داند. هر چه ارتباط ایشان با شبکه‌های خویشاوندی، دوستان و همسایگان، نزدیک‌تر باشد و هر چه این شبکه‌ها متراکم‌تر باشند، رابطه زن و شوهر بیشتر تفکیک‌تر شده و تابع سلسله مراتب خواهد بود. عکس قضیه نیز مصدق دارد. هر چه شبکه‌ها کم تراکم‌تر باشند، نقش‌های مردانه و زنانه کمتر نشان گردایی و تفکیک‌هستند. بات این نکته را در قالب فشارهای فرهنگی تبیین می‌کند از عواملی که می‌تواند رابطه زن و شوهر را تحت تأثیر قرار دهد، دخالت اقوام و نژادکان است. هر خانواده، قسمتی از یک شبکه بزرگ خویشاوندی محسوب می‌شود که در تعامل با سایر افراد و خانواده‌ها قرار دارد. این تعامل در گذشته، در خانواده‌های گستردگی، به صورت مستقیم وجود داشت. امروزه با توجه به اینکه خانواده‌های گستردگی به شکل سنتی آن وجود ندارند، این تعامل نیز تغییراتی کرده است؛ اما همچنان این روابط به عنوان عاملی تعیین کننده، بر چگونگی تصمیم‌گیری و رفتار اعضا خانواده تأثیر می‌گذارند (کرمی و البرزی، ۱۳۹۸: ۱۰۵).

در نظریه کنش متقابل نمادین فرض بر این است که انسان‌ها در فراگرد کنش متقابل اجتماعی به گونه‌ای نمادین معناهایی را به دیگران انتقال می‌دهند و دیگران این نمادهای معنی دار را تفسیر می‌کنند و بر پایه تفسیرشان از این نمادها واکنش نشان می‌دهند. بنابراین، تفسیرهای ذهنی ما از جهان تا حد زیادی تعیین کننده رفتار ماست بطور کلی نظریه کنش متقابل نمادین بر شیوه ساخته شدن دنیا نمادین توسط دارندگان فرهنگ تأکید می‌کند. در این نظریه فرهنگ ساختاری نیست، بلکه فرآیندی مدام از شدن است. در این نظریه فرهنگ چون نmad و نشانه تعییر شده است. محور اندیشه مکتب کنش متقابل نمادین شیوه مشاهده و فهم درونی کنشگران فرهنگ است تا از نقطه نظر دارندگان آن فرهنگی آفرینش و آشکار شدن فرهنگ را درک کنند. نظریه کنش متقابل نمادین بیان می‌کند که افراد در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند و موجب ساختن عمل یکدیگر می‌شوند. از نظر دانشمندان این مکتب، ارتباطات و معنی کاملاً جنبه اجتماعی دارد و معنی از طریق تعامل در گروه‌های اجتماعی خلق و تداوم می‌یابد. کنش متقابل نمادین نظریه‌ای است که بر اهمیت ارتباطات نمادین، یعنی انواع ادعا، اطوارها، ژستها، نمادها و مهم‌تر از همه زبان تأکید می‌کند. این ارتباطات نمادین در واقع، در رشد فرد و جامعه نقش کلیدی دارند. (نیازی و مرتضوی، ۱۳۹۸: ۲۵).

نظریه تصورات اجتماعی: تصورات اجتماعی نیز قائل به این است که تصورات افراد می‌تواند منجر به یک رفتار شود. جodelه (۱۹۸۹) در رابطه با تصور می‌گوید. تصور مانند یک شکل دانستنی قابل اجرا می‌باشد که فاعل را به موضوعی پیوند می‌زند. این پیوند، توسط کنش صورت می‌گیرد. کنش نیز عملکرد نقش انسان در جامعه است، پس تصور اجتماعی می‌تواند وسیله‌ای باشد که توسط آن، کنش انسان را هدایت کرده، موقعیت او را در جامعه و در نتیجه، عکس العمل انسان در رابطه با مسائلی که در جامعه با آنها روبرو می‌شود را تعیین کند. زمانی که ما با محیط اطراف خود، ارتباطاتی برقرار کردیم، به دنبال آن، ارتباطات، تصورات اجتماعی ما را می‌سازد و سپس، تصورات اجتماعی، روابط بین ما را هدایت می‌کند، در واقع، هر تصویری، رفتاری را در پی خواهد داشت. (کرمی و البرزی، ۱۳۹۸: ۱۰۶).

تئوری انتشار فضایی: از جمله مباحث مهم در خصوص توزیع و پراکنش کاربری‌ها تئوری انتشار فضایی است. این موضوع برای اولین بار توسط هاگستراند در کتاب «انتشار فضایی فرایند نوآوری» در سال ۱۹۵۳ در سوئد مطرح شد (هاگت، ۱۹۹۶: ۹۴) و امروزه به عنوان یکی از شیوه‌های تحلیل جایجایی‌ها (افراد، کالا، انواع سبک‌ها و...) در نقاط شهری به شمار می‌آید. با این حال در نظریات دانشمندان مکتب شیکاگو نیز قابل روایی است. به عنوان مثال ارنست برگس (۱۹۶۶-۱۸۸۶) بیان می‌کند در توسعه فیزیکی شهر فرایند پخشایش کاربری‌ها روی می‌دهد و در نتیجه افراد و گروه‌ها انتشار پیدا می‌کنند. همچویی (۱۹۳۳) معتقد است که تفاوت‌های اقتصادی و اجتماعی در ساختار جمعیتی و کالبدی، شکل قطاعی شهر را موجب می‌شود.

روش پژوهش

تحقيق حاضر از نظر هدف از نوع کاربردی است و از نظر ماهیت و روش تحقیق مورد استفاده از نوع روش‌های توصیفی - تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه استانهای کشور در سال ۱۳۹۵ می‌باشد. داده‌های مربوط به مبانی نظری تحقیق به شیوه‌ی کتابخانه‌ای و استنادی تهیه شده و داده‌های خام پژوهش از سالنامه آماری ایران استخراج شده‌است. ابتدا شاخص طلاق تعریف و محاسبه شده‌اند و با کدبندی و ارتباط کردن در محیط نرم‌افزار Excel وارد شده‌اند. برای تحلیل طلاق از روش‌های میانه، مرکز انحراف بیضی، نزدیک ترین همسایه، موران جهانی و شاخص عمومی جی در Arc GIS استفاده شده‌است.

تحلیل لکه‌های داغ: این تحلیل لکه‌های داغ و سرد را برای کلیه عوارض موجود در داده‌ها محاسبه می‌نماید. امتیاز Z محاسبه شده نشان می‌دهد که کجای داده مقادیر کم و زیاد خوش بندی شده‌اند.

آمار موران: ابزار تحلیل خودهمبستگی فضایی موران، خودهمبستگی فضایی را براساس مکان دو مقدار و خصیصه مد نظر عوارض جغرافیایی بررسی می‌کند. این تحلیل الگوی توزیع عوارض در فضا را با ملاحظه همزمان موقعیت مکانی و خصیصه ارزیابی می‌کند. این ابزار در حقیقت شاخص موران را محاسبه و با استفاده از امتیاز استاندارد و P-value شاخص محاسبه شده را ارزیابی می‌کند و معنادار بودن آن را می‌سنجد(هاشمی و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۵).

$$I = \frac{n}{S_0} \times \frac{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n W_{ij} (X_i - \bar{X})(X_j - \bar{X})}{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2} \quad \text{رابطه ۱}$$

مرکز متوسط و بیضی انحراف معیار: به منظور سنجش توزیع فضایی و مرکز ثقل طلاق، مدل‌های آماری گرافیک مبنا شامل آزمون مرکز میانگین و بیضی انحراف معیار مورداستفاده قرار گرفته است. مرکز میانگین، مکان مرکزی را به صورت میانگین مبنای تمام مکان‌های طلاق را مشخص می‌کند. بیضی انحراف معیار، با استفاده از انحراف معیار فاصله مکان‌های طلاق تا مرکز میانگین، پراکندگی، جهت و موقعیت آن را مشخص می‌کند(کلانتری و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۴).

بحث و یافته‌ها

در این بخش ابتدا به توصیف استان‌های کشور از منظر متغیر خام طلاق می‌پردازیم سپس با استفاده تحلیل فضایی موران جهانی و محلی مورد می‌سنجیم.

میزان خام طلاق به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۹۵ در جدول زیر نمایش داده شده است.

جدول ۱: استانهای کشور بر حسب جمعیت و میزان طلاق (۱۳۹۵)

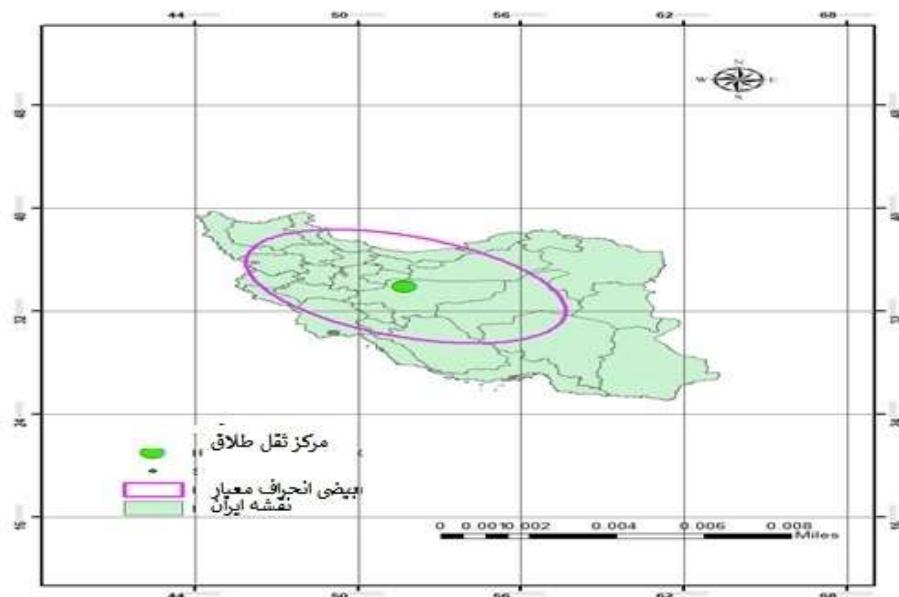
استان	جمعیت کل سال ۱۳۹۵	میزان				استان	تعداد طلاق	جمعیت
		شتبه شده		شتابه شده	شتابه شده			
		کل	خام	خام	خام			
	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۵		سال ۱۳۹۵	میزان
کل کشور	۷۹,۹۲۶,۳۷۰	۱۸۱,۰۴۹	۲,۳	۲,۳	۲,۳	۰,۷	۱۸۰,۰	۲,۷۷۵,۰۱۴
آذربایجان شرقی	۳,۹,۹,۶۵۲	۸۹۹۷	۲,۳	۲,۳	۲,۳	۱,۹	۹۳۴۰	۴,۸۵۱,۳۷۴
آذربایجان غربی	۳,۲۶۰,۲۱۹	۶۶۸۱	۲,۰	۲,۰	۲,۰	۲,۳	۲۸۸۰	۱,۸۷۳,۳۷۶
اردبیل	۱,۲۷۰,۴۲۰	۳۲۷۶	۲,۶	۲,۶	۲,۶	۲,۷	۳۵۲۴	۱,۲۹۲,۲۸۳
اصفهان	۵,۱۲۰,۰۸۰	۱۱۰۶۱	۲,۲	۲,۲	۲,۲	۲,۵	۴۰۸۰	۱,۶۰۳,۰۱۱
البرز	۲,۷۱۲,۴۰۰	۷۱۱۴	۲,۶	۲,۶	۲,۶	۱,۷	۵۴۵۷	۳,۱۶۴,۷۱۸
ایلام	۵۸۰,۱۵۸	۸۲۲	۱,۴	۱,۴	۱,۴	۲,۶	۵۱۶۲	۱,۹۰۲,۴۳۴
بوشهر	۱,۱۶۳,۴۰۰	۲۰۳۳	۱,۷	۱,۷	۱,۷	۲,۵	۱۷۵۰	۷۱۳۰,۰۵۲
تهران	۱۳,۲۶۷,۶۳۷	۳۹۲۸۲	۳,۰	۳,۰	۳,۰	۲,۰	۳۷۴۵	۱,۸۶۸,۸۱۹
چهارمحال و بختیاری	۹۴۷,۷۶۳	۱۳۱۳	۱,۴	۱,۴	۱,۴	۲,۷	۶۹۱۳	۲,۵۳۰,۶۹۶
خراسان جنوبی	۷۶۸,۸۹۸	۱۱۹۶	۱,۶	۱,۶	۱,۶	۲,۱	۳۶۳۸	۱,۷۶۰,۶۴۹
خراسان رضوی	۶,۴۳۴,۰۰۱	۱۶۵۸۰	۲,۶	۲,۶	۲,۶	۲,۵	۸۱۸۲	۳,۲۸۳,۵۸۲
خراسان شمالی	۸۶۳,۰۹۲	۱۹۴۸	۲,۳	۲,۳	۲,۳	۲,۳	۳۲۲۵	۱,۴۲۹,۴۷۵
خوزستان	۴,۷۱۰,۰۰۹	۸۹۳۶	۱,۹	۱,۹	۱,۹	۱,۶	۳۱۳۰	۱,۷۷۶,۴۱۵
زنجان	۱,۰۵۷,۴۶۱	۲۴۲۱	۲,۳	۲,۳	۲,۳	۲,۳	۴۰۰۰	۱,۸۷۸,۴۳۴
سمنان	۷۰۲,۳۶۰	۹۲۰	۱,۳	۱,۳	۱,۳	۱,۴	۱۶۳۸	۱,۱۳۸,۵۳۳

(منبع، سال نامه آماری ۱۳۹۵)

بر اساس جدول فوق کم ترین میزان طلاق به استان سیستان و بلوچستان، سمنان و چهار محال و بختیاری تعلق دارد و از سوی دیگر بیش ترین میزان طلاق به استان های تهران، خراسان رضوی و خراسان شمالی اختصاص دارد.

یافته های تحلیلی

مدل های آماری گرافیک مبنا شامل آزمون مرکز متوسط و بیضی انحراف معیار مورداستفاده قرار گرفته است. مرکز متوسط، مکان مرکزی را به صورت میانگین مبنای تمام مکان های آسیب های اجتماعی مشخص می کند. بیضی انحراف معیار، با استفاده از انحراف معیار فاصله مکان هر طلاق تا مرکز میانگین، پراکندگی، جهت و موقعیت آن را مشخص می کند. در شکل (۲) مرکز میانگین و بیضی انحراف معیار، مکانهای کل طلاق در استان اصفهان نشان داده شده است. بر اساس نقشه های حاصل از آزمون های آماری یادشده، الگوهای فضایی طلاق در ایران به شرح زیر است: میانگین طلاق وقوع یافته در استان اصفهان به وقوع پیوسته است. بیضی انحراف معیار کل طلاق موردنبررسی دارای جمع شدگی زیادی است، این امر نشان می دهد مجموعه طلاق در جهت جنوب شرقی به شمال غربی می باشد به طوری که، با احتمال ۹۹ درصد ۷۰ پهنه طلاق به طول ۳۶۸۸۳۶ و عرض آن ۳۶۷۹۱۲۱ و با چرخش ۱۱۷,۸۷۱۲۵۷ درجه می باشد.

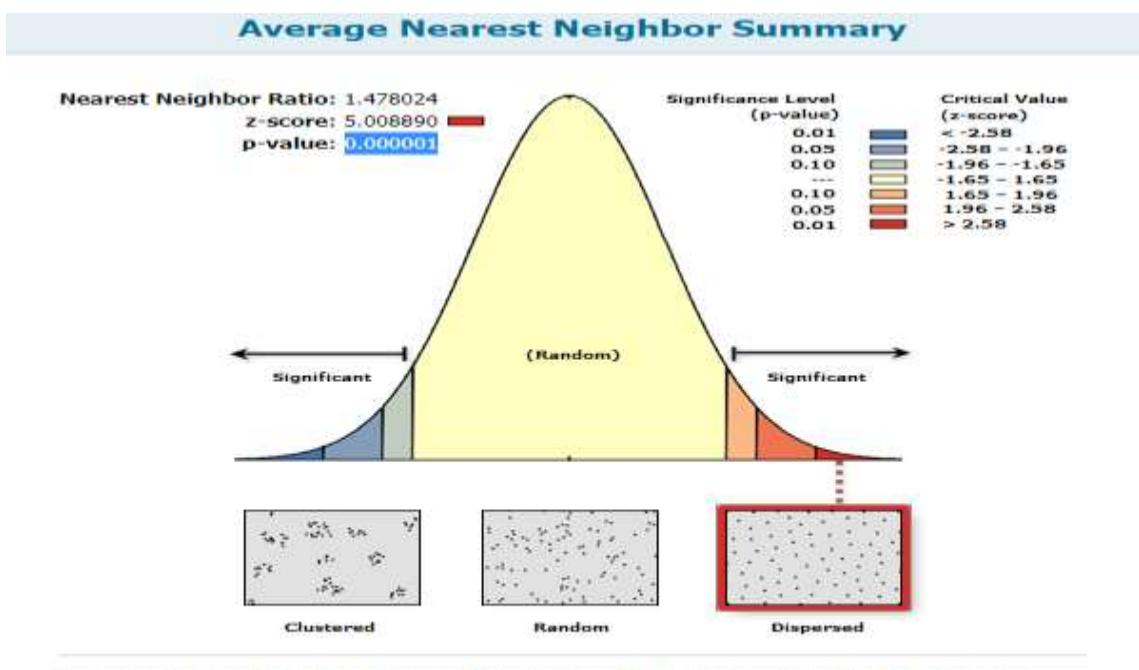
شکل ۲- مرکز متوسط و بیضی انحراف معیار مکان های طلاق در استان های ایران

آزمون خوشه بندی نزدیک ترین همسایه

چند روش برای آزمون خوشه بندی و شناسایی الگوهای فضایی آسیب های اجتماعی وجود دارد، شاخص نزدیکترین همسایه از جمله مهم ترین آزمون های خوشه بندی است. این شاخص روشی ساده برای آزمون تمرکز طلاق در یک محدوده جغرافیایی است. میزان شاخص نزدیکترین همسایه در پراکندگی کل طلاق از الگوی پراکنده تعیین می کند. با توجه به مقدار Z که $5/008890$ است برای بررسی و صحت آزمون نزدیک ترین همسایه به کار می رود. و هرچه بیشتر باشد نشان دهنده شدت الگو می باشد. از طرف دیگر با توجه به اینکه مقدار p از پنج صدم کمتر است با احتمال 99 درصد یک الگوی پراکنده می باشد.

جدول ۱- الگوی توزیع طلاق با آزمون خوشه بندی نزدیک ترین همسایه

اطلاق	شاخص نزدیک ترین همسایگی	نمره Z	ارزش p
	۱/۴۷۸۰۲۲	$5/008890$	<0.0001

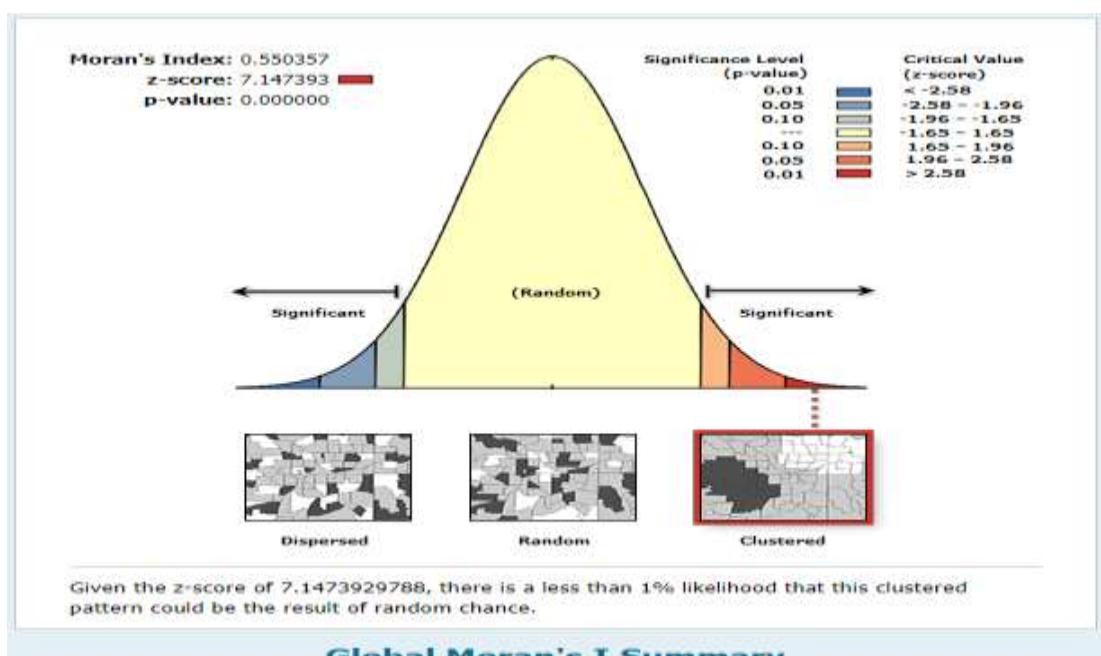
Average Nearest Neighbor Summary

شکل ۳-نمایش گرافیکی تحلیل نزدیک ترین همسایگی برای طلاق در استان های ایران

خود همبستگی فضایی موران جهانی: این ابزار نشان می دهد که الگوی پراکنش این عوارض با در نظر گرفتن مقادیر عنصر مورد مطالعه از الگوی خوشه ای یا پراکنده بروخوردار است. نتایج حاصل از این تحلیل نشان می دهد که آیا عوارض به صورت تصادفی پراکنده یا خوشه ای در فضا توزیع شده اند؟ این ابزار در حقیقت آماره یا شاخص موران را محاسبه می کند و با استفاده از امتیاز استاندارد Z و سطح معنی داری به ارزیابی و معنادار بودن شاخص محاسبه شده می پردازد. رتبه یک شاخص از -1- برای خودهمبستگی فضایی منفی کامل پراکنده با یک الگوی منظم است و +1+ برای خودهمبستگی فضایی مثبت کامل (خوشه ای) است و مقدار صفر که نشان دهنده عدم خودهمبستگی فضایی (الگوی تصادفی فضایی) است. نتایج تجزیه و تحلیل حاصل از Moran's I بیش از مقدار صفر است. لذا از الگو خوشه ای طلاق را نشان می دهد. با توجه به اینکه مقدار Z برابر با $5/00890$ است و کمتر از 1 درصد احتمال خیلی کمی دارد که چنین الگویی خوشه ای نباشد.

جدول ۲-الگوی توزیعی طلاق توسط موران

اطلاق	شاخص نزدیک ترین همسایگی	Z نمره	ارزش p
1/۴۷۸۰۲۴	5/00890		0/000001

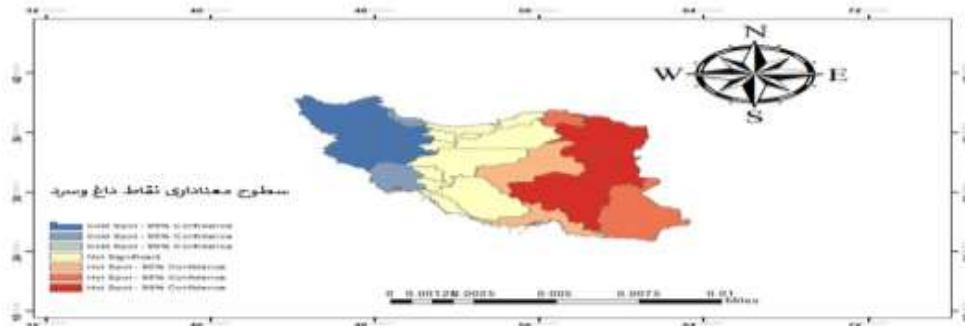

شکل ۴-نمایش گرافیکی موران جهانی برای طلاق در استان های ایران

توزیع فضایی نقاط داغ و سرد

توزیع فضایی نقاط سرد و داغ این ابزار نشان می دهد که مقادیر عوارض جغرافیایی در کجا زیاد و در کجا کم توزیع شده اند، همچنین نشان میدهد که کدام عوارض دارای مقادیر بسیار مختلف از پیرامونشان هستند. برای انجام این مسئله از مقدار Z و مقدار P و یک نشان گر که نشان دهنده نوع خوش برای هر عارضه است می پردازد. Getis-Ord Gi

خوبی برای خواص آماری ساخته شده اند و برای توصیف همبستگی فضایی از الگوهایی استفاده می کنند که بعضی موقع به عنوان نقاط داغ و نقاط سرد نامیده می شوند. برای مثال اگر ارزش های بالا نزدیک یکدیگر باشند، شاخص موران دلالت بر خودهمبستگی فضایی مثبت نسبتا بالا دارند که این طبقه از ارزش های بالا ممکن است به عنوان نقطه مرکز (داغ) نامیده شود در تحلیل طلاق با استفاده از مقادیر Z و P ارزش پیکسلی سطح ۹۰ درصد اولویت تا سطح ۹۹ درصد اولویت متغیر خواهد بود. خروجی این تحلیل به صورت وکتوری است که در آن استان های کشور به تفکیک از سطح خیلی کم تا خیلی زیاد در طلاق دسته بندی شده اند که به تفکیک رنگ قابل مشاهده اند.

شکل ۵-نمایش گرافیکی طلاق در استان های کشور

همان طور که از شکل (۵) مشاهده می کنیم قسمت های قابل توجهی از طلاق در استان های کشور در محدوده طیفی متوسط تا خیلی پایین قرار گرفته اند به گونه ای به دلیل وسعت و جمعیت کم تر گویای نقاط سرد در این محدوده می

باشد. اما این وضعیت در بخش شرق کشور متفاوت است . به دلیل وسعت و جمعیت بیش تر گویای بالا بودن نقاط داغ طلاق در این محدوده است.

نتیجه‌گیری

خانواده از نخستین نظام های عمومی و جهانی است که برای رفع نیازمندی های حیاتی و عاطفی انسان و بقا، ضرورت قائم دارد و از همه نهادهای اجتماعی، طبیعی تر است و واردشدن هر آفت و زوالی به این نهاد و کارکردهای آن از امور مهم و شایسته کنکاش است. یکی از مهم ترین آسیب های خانوادگی طلاق است. در این پژوهش به منظور بررسی تحلیل فضایی طلاق از روش های لکه های داغ ، خودهمبستگی فضایی موران و خوش بندی جهت تحلیل الگوی استفاده شده است. ابتدا الگوی فضایی طلاق در استان های ایران انجام شده است که نتایج زیر را به دنبال داشته است:

نتایج انحراف ییضی حاکی از آن است که مجموعه طلاق در جهت جنوب شرقی به شمال غربی می باشد. نتایج حاصل از نزدیک ترین همسایه حاکی از آن بود که طلاق در استان های کشور از الگوی پراکنده برخوردار است و همچنین نتایج موران حاکی از آن است که طلاق از الگوی خوش ای برخوردار است به منظور دسته بندی لکه های داغ و سرد از شاخص عمومی جی (*Hotspot*) استفاده شده است نتایج حاکی از آن شد که قسمت عمده لکه های طلاق در شرق در استان های خراسان رضوی، جنوبی و شمالی و که به علت وسعت استانها و جمعیت می باشد. همچنین قسمت عمده لکه های سرد در استان های شمال غربی می باشد. نتایج پژوهش حاضر با این پژوهش ها تفاوت و تشابهاتی به شرح زیر دارد؛ پژوهش حاتمی نژاد و همکاران در سال ۱۳۹۴ نشان داد که بیشترین طلاق در سرشماری سال ۹۰ مربوط به استان های تهران، البرز و خراسان رضوی می باشد. از این رو بین استان های مختلف کشور تفاوت معناداری میان میزان طلاق مشاهده می شود و نتایج آزمون همبستگی بیانگر رابطه میان شهرنشینی و طلاق است. که با یافته های تحقیق رابطه همسوی دارد. پژوهش نیک پور و علیزاده ۱۳۹۹ نشان داد که تمرکز افراد متاهل در نواحی شمالی به مراتب بیشتر از نواحی جنوبی کشور است، ولی تمرکز افراد هرگز ازدواج نکرده، در نیمة جنوبی کشور به ویژه جنوب شرق، جنوب غرب و غرب کشور از مقادیر بیشتری برخوردار بوده و خوشة فضایی قوی تری تشکیل داده است. همچنین تمرکز افراد بی همسر بر اثر فوت در نواحی شمال غرب، شمال شرق، مرکز و غرب و تمرکز افراد بی همسر بر اثر طلاق در شمال و شمال شرق کشور بیشتر از سایر نواحی کشور بوده است. در مجموع $63/8$ درصد از جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر کشور دارای همسر (متاهل)، $4/1$ درصد بی همسر بر اثر فوت (بیوه) ، $1/7$ درصد بی همسر بر اثر طلاق (مطلقه) و $30/3$ درصد هرگز ازدواج نکرده اند. که با یافته های تحقیق رابطه همسوی دارد.

تقدیر و تشکر

این مقاله حامی مالی نداشته است

منابع

- ابراهیمی، لقمان؛ محمدلوو مریم، ۱۴۰۰، مرور نظام مند عوامل زمینه ساز طلاق توافقی زوجین دهه اخیر در ایران) ۹۸ - ۱۳۸۸، فصلنامه علمی - پژوهشی زن و جامعه، دوره ۱۲، شماره ۴۶، صص ۱۶-۲۹.
- احمدی، عقیل؛ صداقت و کامران، ۱۳۹۳، تبیین جامعه شناختی عوامل اجتماعی مؤثر بر طلاق (مطالعه موردی: شهرستان قائم شهر)، جامعه شناسی کاربردی، دوره ۲۵، شماره ۲، ۹۷-۱۱۶.
- احمدی خویی، شاهپور؛ مهداد، علی؛ کشتی آرای، نرگس، ۱۳۹۷، تدوین بسته آموزشی پیشگیری از طلاق و تعیین اثربخشی آن بر صمیمیت و کیفیت ارتباط زوجی، تغییرات اجتماعی - فرهنگی، سال ۱۷، شماره ۳، صص ۱-۱۷.
- امیرخربیان، مصطفی؛ کامل فرو مهرنوش، ۱۴۰۰، بررسی و تحلیل توزیع فضایی عرصه های طب سنتی و عطاری های گیاهی در شهر مشهد با استفاده از الگوی مکعب زمانی - فضایی، مجله آمایش جغرافیایی فضا، دوره ۱۱، شماره ۴۱، صص ۱۴۱-۱۶۲.
- ایمان زاده، وحیده؛ محب نعیمه؛ عبدی، رضا، هنرمند عظیمی و مرتضی، ۱۳۹۸، شناسایی عوامل مؤثر بر طلاق و ارائه مدلی برای پیش بینی طلاق با استفاده از تحلیل شبکه عصب، فصلنامه پژوهش های نوین روانشناسی، سال ۱۴، شماره ۵۶، صص ۱۴-۵۶.
- آرین فر، نیره؛ رسولی و رویا، ۱۳۹۱، مدل معادلات ساختاری پیش بینی رضایت زناشویی بر اساس سلامت خانواده اصلی و متغیر میانجی ابعاد عشق، مطالعات زن و خانواده، دوره ۷، شماره ۱، صص ۱۳۹-۱۵۷.
- آزادیان، عذر؛ فتحی و سروش، ۱۳۹۵، بررسی همسان همسری در بین زوجین تهرانی و تأثیر آن بر رضایت مندی، از زندگی زناشویی، فصلنامه علمی - پژوهشی زن و جامعه، سال ۷، شماره ۵، صص ۱۵-۱۰۴.
- بنی هاشمی، فربیا سادات؛ علی مندگاری، ملیحه؛ کاظمی بور، شهلا؛ غلامی فشارکی و محمد، ۱۳۹۷، بررسی عوامل مؤثر بر میزان طلاق استان های ایران با استفاده از مدل تحلیل مسیر، دوفصلنامه مطالعات جمعیتی، سال ۲، شماره ۴، صص ۱۱۰-۱۲۰.
- جوادی یگانه، محمدرضا؛ علمدارو فاطمه، ۱۳۹۸، فرایند طلاق در افراد طبقه متوسط شهر تهران، بررسی مسائل اجتماعی ایران، سال ۱۰، شماره ۲، ۱۵۳-۱۷۷.
- چابکی، ام البنین، ۱۳۹۲، مطالعه بین نسلی رابطه نگرش به طلاق و کارکرده ای خانواده، مطالعات زن و خانواده، سال ۱، شماره ۱۲، صص ۶۳-۸۰.
- حاتمی نژاد، حسین؛ اشنویی، امیر؛ خادمی و سمیه، ۱۳۹۴، تحلیل فضایی رابطه شهرنشینی و طلاق در استان های کشور، فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، دوره ۳، شماره ۱۱، صص ۴۰-۴۰.
- حسنی، رضا؛ قدرتی، حسین؛ امیریورو مهناز، ۱۳۹۳، پیامدهای طلاق برای زنان مطلقه ای شهر مشهد (یک پژوهش کیفی)، تغییرات اجتماعی - فرهنگی، سال ۱۱، شماره ۳، صص ۱۰۱-۱۱۹.
- حسینی، حاتم؛ تیموری ارشدو رضا، ۱۴۰۰، استقلال زنان و دوام ازدواج منجر به طلاق در میان گروه های قومی منتخب در ایران، دوفصلنامه مطالعات جمعیتی، سال ۱۰، شماره ۳، صص ۱۸۰-۲۱۰.
- سرگزی، زهرا؛ محمدی، علیرضا؛ خمر، غلامعلی؛ ایمانی و بهرام، ۱۴۰۰، شناسایی و تحلیل فضایی پنهنه های فقر شهری، مطالعه موردی: شهر زاهدان، مجله آمایش جغرافیایی فضا، دوره ۱۱، شماره ۴۰، صص ۵۵-۷۰.
- سهماقی، سوسن؛ عسگری و نسرین، ۱۴۰۰، تحلیل کیفی انواع صمیمیت مخلوش شده در زنان در آستانه طلاق، فصلنامه علمی - پژوهشی زن و جامعه، دوره ۱۲، شماره ۴۷، صص ۱۷۷-۱۹۰.

طاهری بنچتاری، رویا؛ آقاجانی و مرسان، ۱۳۹۷، واکاوی پدیده طلاق، ریشه‌ها و پیامدها در شهر تهران، بررسی مسائل اجتماعی ایران، سال ۹، شماره ۲، صص ۱۵۹-۱۳۹.

عبداللهی، اصغر؛ احدی، حسن؛ تاجری، بیوک؛ حاج علیزاده و کبری، ۱۳۹۹، تجربه‌ی طلاق از منظر زوجین مطلقه در شهر تهران (در پنج سال اول زندگی)، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات راهبردی زنان (کتاب زنان سابق)، دوره ۲۳، شماره ۸۹، صص ۱۴۳-۱۸۹.

عنایت زاده، لیلا؛ قاضی طباطبایی و محمود، ۱۳۹۲، تجربه زیسته زنان مطلقه کرد، فرایندها و چالش‌های آنان: بررسی پدیدارشناسی اصطلاحه موردی شهرستان سقز، زن در فرهنگ و هنر، دوره ۵، شماره ۳، صص ۳۷۳-۳۹۶.

فیروز جائیان، علی اصغر؛ ریاحی، محمد اسماعیل؛ محمدی دوست و منصوره، ۱۳۹۵، تحلیل جامعه شناختی طلاق عاطفی در میان زوجین شهر نوشیر، مطالعات توسعه اجتماعی فرهنگی سال ۵، شماره ۳، صص ۵۹-۳۴.

کرمی، فرشاد؛ البرزی، صدیقه، ۱۳۹۷، بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش به طلاق در شهر شیراز، دوفصلنامه مطالعات جمعیتی، سال ۴، شماره ۱، صص ۱۰۱-۱۲۶.

کریمی، یوسف؛ الماسی، سکینه؛ محمدی، رزگار؛ فاضلی و حسن، ۱۳۹۵، مطالعه بسترها طلاق در افراد مطلقه: پژوهشی پدیدارشناسان، مطالعات روان‌شناسی بالینی، سال ۲۵، شماره ۷، صص ۵۵-۷۷.

کلانتری، عبدالحسین؛ روش فکر، پیام؛ جواهیری و جلوه، ۱۳۹۰، آثار و پیامدهای طلاق مرور نظام مند تحقیقات انجام شده در ایران با تأکید بر ملاحظات جنسیتی، زن در توسعه و سیاست سال ۹، شماره ۳، صص ۱۱۱-۱۳۱.

کلانتری، محسن؛ پوراحمد، احمد؛ ابدالی و یعقوب، ۱۳۹۸، تحلیل فضایی بزهکاری در بافت‌های ناکارآمد شهری، مطالعه موردی: محله هرندي، منطقه ۱۲ تهران، فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، دوره ۱۰، شماره ۱۹، صص ۴۹-۶۰.

مالمیر، مهدی؛ ابراهیمی و مرضیه، ۱۳۹۹، نوع شناسی ساختار قدرت در خانواده ایرانی، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات راهبردی زنان (کتاب زنان سابق)، سال ۲۲، شماره ۸۷، صص ۷-۳۲.

محصومی، سمیرا؛ رضاییان، حمید؛ حسینیان و سیمین، ۱۳۹۶، پیش‌بینی رضایت جنسی براساس الگوهای ارتباطی زوجین، مطالعات زن و خانواده، دوره ۵، شماره ۱، صص ۱۰۱-۱۷۹.

موسوی، سیده فاطمه؛ دهشیری و غلامرضا، ۱۳۹۴، نقش فاصله بین انتظارات و واقعیت رابطه زناشویی در رضایت زناشویی زنان و مردان شهر تهران، مطالعات اجتماعی روان‌شناسی زنان، سال ۱۳، شماره ۲، صص ۹۳-۱۱۰.

مومنی، خدامزاد؛ عزیزی، صمد؛ محمد نجار، نرگس؛ احمدیان، علی؛ تقی پور، بهزاد؛ سراج محمدی و پرسا، ۱۴۰۰، اثربخشی آموزش تنظیم هیجان بر کاهش دلزدگی زناشویی و نارسایی هیجانی زوجین در شرف طلاق، فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناسی، دوره ۱۶، شماره ۶۲، صص ۱۱۳-۱۱۱.

نجفی، محمود؛ بیطرف، مهسا؛ محمدی فر، محمد علی؛ زارعی متله کلایی و الهه، ۱۳۹۴، مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و بینش شناختی در زنان متقاضی طلاق و عاد، فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه، سال ۲۴، شماره ۶، صص ۴۱-۵۱.

نیازی، محسن؛ میری، سمیه؛ افرا و هادی، ۱۳۹۹، فراتحلیل مطالعات انجام شده پیرامون عوامل مؤثر بر طلاق عاطفی در جامعه‌ی ایران، تغییرات اجتماعی-فرهنگی، سال ۱، شماره ۱۷، صص ۱۷۷-۱۹۵.

نیک پور، عامر؛ حسنعلی زاده و میلاند، ۱۳۹۷، الگوی فضایی فقر و طلاق در شهر قائم شهر، جغرافیای اجتماعی شهری، دوره ۵، شماره ۲، صص ۱۰۷-۱۲۵.

D'Onofrio, B., & Emery, R. (2019). Parental divorce or separation and children's mental health. *World Psychiatry*, 18(1), 100.

Bowman, S. (2007). Low economic status is associated with suboptimal intakes of nutritious foods by adults in the National Health and Nutrition Examination Survey 1999-2002. *Nutrition Research*, 27(9), 515-523.

Cohen, P. N. (2019). The coming divorce decline. *Socius*, 5, 1-6

Roy, S. (2011). Unemployment rate and divorce. *Economic Record*, 87, 56-79.

Wickrama, K. A. S., Lorenz, F. O., Conger, R. D., Elder Jr, G. H., Abraham, W. T., & Fang, S. A. (2006). Changes in family financial circumstances and the physical health of married and recently divorced mothers. *Social Science & Medicine*, 63(1), 123-136.

دانشگاه علوم پزشکی
نهانی قبل از همان آنکه نویسندگان
باشند